

Історія України

Методичні вказівки до
самостійної роботи студентів спеціальностей:

073 – «Менеджмент», 121 – «Інженерія програмного забезпечення», 123 – «Комп'ютерна інженерія», 141 – «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», 152 – «Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка», 171 – «Електроніка», 193 – «Геодезія та землеустрій», 201 – «Агрономія», 205 – «Лісове господарство», 242 – «Туризм»

Затверджено
на засіданні кафедри
філософії і суспільних наук
протокол №8 від 27.02.2018

Історія України. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів спеціальностей: 073 – «Менеджмент», 121– «Інженерія програмного забезпечення», 123 – «Комп'ютерна інженерія», 141 – «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», 152 – «Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка», 171 – «Електроніка», 193 – «Геодезія та землеустрій», 201 – «Агрономія», 205 – «Лісове господарство», 242 – «Туризм» / Укл. О.І. Крук. – Чернігів: ЧНТУ, 2018 – 35с.

Укладач: О.І. Крук, к.і.н., доцент кафедри філософії і суспільних наук

Відповідальний за випуск: С.В. Киселиця, к.філос.н., доцент кафедри філософії і суспільних наук

Рецензент О.О. Колєватов, к.і.н., доцент кафедри філософії і суспільних наук

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Тема №1 Витоки українського народу та його державності.....	5
Тема №2 Україна княжої доби та її роль у світовій історії.....	7
Тема №3 Україна в складі Литви та Польщі.....	8
Тема № 4 Українська національна революція середини XVIIст.....	11
Тема № 5 Ліквідація української автономної державності у XVIIIст.....	14
Тема № 6 Україна у складі Російської та Австро-Угорської імперій.....	16
Тема №7 Українська революція.....	19
Тема № 8 Міжвоєнний період в історії українського народу (1921-1939рр.).....	21
Тема №9 Україна в роки Другої світової війни.....	24
Тема № 10 Суспільно-політичний, соціально-економічний розвиток України від другої половини 1940-х-до початку 1980х рр.....	26
Тема № 11 Національно-державне відродження українського народу.....	30
Тема № 12 Незалежна Україна в сучасному світі.....	32

Вступ

Кожному суспільству властиве прагнення знати своє минуле, сучасне і майбутнє. Методичні вказівки з дисципліни «Історія України» стануть у нагоді студентам при підготовці до самостійної роботи з вивчення курсу.

Запропоновані методичні вказівки призначені для студентів вузу, де історія України не є спеціальністю, а викладається як обов'язковий предмет.

Вказівки підготовлені на основі вузівської робочої навчальної програми, де на аудиторну роботу заплановано 30 годин, а на самостійне вивчення – 90 годин.

В основі матеріалу лежить суспільно-політична, державна проблематика. Історія України подається в контексті основних подій розвитку світової цивілізації.

При підготовці максимально враховані сучасні наукові погляди, уточнено концептуальні положення, оцінки історичних подій та осіб.

Тема №1 Витоки українського народу та його державності

План

1. Українські землі в первісну епоху.
2. Південна Україна у I му тис. д. н. е. -I тис. н.е.
3. Грецькі міста - колонії у Північному Причорномор'ї.
4. Східні слов'яни у давнину.

Методичні рекомендації

Використовуючи довідкову літературу, дайте визначення ключовим термінам: палеоліт, мезоліт, неоліт, неолітична революція, енеоліт, бронзовий вік, первісне людське стадо, родова община, плем'я, архантроп, неандерталець, кроманьонець, матриархат, фетишизм, тотемізм, анімізм, перший суспільний поділ праці, другий суспільний поділ праці, Трипільська культура, Черняхівська культура, етнос.

Готуючи відповідь на перше питання, необхідно, перш за все, виділити основні періоди первісної епохи, визначити їх хронологічні риси.

Головні події первісного ладу на території України до часів неоліту бажано розглядати за такою схемою:

- а) етап;
- б) особливості клімату;
- в) людина та її розселення;
- г) знаряддя праці;
- д) основні заняття;
- е) форма суспільної організації;
- є) основні досягнення духовної культури.

Особливу увагу слід звернути на період так званої «неолітичної революції». Необхідно визначити її суть, головні здобутки, підкреслити наслідки, які вона мала на подальший розвиток людського суспільства й, зокрема, найдавнішого населення України.

Розглядаючи період енеоліту, обов'язково зупиніться на характеристиці трипільської культури. Визначте хронологічні рамки її існування, територію. Вкажіть на основні здобутки: знаряддя праці, кераміка, заняття, спосіб життя людей, поселення, форми суспільної організації, духовна культура.

Дайте характеристику основним гіпотезам щодо причини загибелі Трипільської культури, дискусії щодо історичного значення цієї культури, її впливу на формування слов'янського етносу.

Дайте характеристику основним досягненням епохи бронзи. Розкрийте суть першого суспільного поділу праці. Назвіть найбільш яскраві культури, які існували на території України в цей період.

Готуючи відповідь на друге питання, покажіть значення, яке мало винайдення заліза для розвитку суспільства. Визначте суть другого

суспільного поділу праці. Дайте характеристику народам, що проживали в цей час на півдні України (кіммерійцям, скіфам, сарматам, готам, гунам). Робити це краще за такою схемою:

- а) хронологічні рамки проживання народу на теренах України;
- б) територія, яку населяв народ;
- в) характеристика народу, його походження;
- г) основні заняття;
- д) військове мистецтво, воєнні походи;
- е) побут, культура;
- є) суспільний устрій.

Відповідаючи на третє питання, визначте причини грецької колонізації, назвіть основні міста - держави та час їх появи у Північному Причорномор'ї.

Дайте характеристику економічному життю та суспільному устрою, стосункам з кочовим населенням півдня України, зокрема зі скіфами.

Покажіть, які форми правління існували в грецьких полісах. Наведіть конкретні приклади.

Визначте причини занепаду й загибелі античних міст-держав Північного Причорномор'я, підкресліть їх історичне значення.

Останнє питання рекомендуємо готувати за таким планом:

- а) проблема походження слов'ян у сучасній історичній науці;
- б) велике переселення слов'ян та утворення трьох гілок слов'янського етносу;
- в) східні слов'яни у давнину. їх територія, основні заняття, побут, звичаї, суспільний устрій, військові походи, перші політичні об'єднання.

Рекомендована література

1. Держава і цивілізація в історії України: монографія / М.Є. Горелов, О.П. Моця, О.О. Рафальський – К.:Еко-Продакшн, 2009. – 879с.
2. Баран В., Козак Д., Терпиловський Р. Походження слов'ян. – К.,1991. – 423с.
3. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. / О.Д. Бойко. - 3-тє вид., доповнене. – К.: Академвидав, 2010. – 687 с.
4. Бунятян К. Давнє населення України. – К.,1999. – 378с.
5. Історія України: навч. посіб./ ред. В.А. Смолій. – К.: Альтернативи, 2002. – 472с.
6. Котляр М.Ф. Русь язичницька. Біля витоків східнослов'янської цивілізації. – К., 1993. – 411 с.
7. Первіснообщинний лад і зародження станово-класового суспільства [Електронний ресурс]: (Документи). – Електрон. дані. – К., [Б.р.]. – Режим доступу: <http://www.history.univ.kiev.ua/ukrbooks/perelik.html> - заголовок з екрана

Тема №2 Україна княжої доби та її роль у світовій історії

План

1. Соціально-економічний розвиток Київської Русі.
2. Політична роздробленість Київської Русі (кінець XI-початок XIIIст.).
3. Монгольська навала.
4. Утворення, піднесення та занепад Галицько-Волинської держави.

Методичні рекомендації

При підготовці першого питання необхідно показати розвиток сільського господарства, ремесел, торгівлі. Зверніть увагу на розвиток міст, збільшення їх кількості, зростання їх ролі в економічному, політичному й культурному житті.

Проаналізуйте формування феодальних відносин у Київській Русі, перш за все, феодального землеволодіння: князівського, боярського. Як про це зазначають „Руська правда”, „Правда Ярославичів”, „Поширена правда”, давньоруські літописи та ін. Дайте характеристику соціальній структурі давньоруського суспільства. Як змінювалась вона з IX по XIII ст.?

При підготовці другого питання необхідно визначити головні причини феодальної роздробленості Русі, показати, які саме політичні, соціально-економічні процеси сприяли розпаду єдиної Давньоруської держави, зверніть увагу на правління тріумвірату Ярославичів, міжусобну боротьбу після розпаду тріумвірату.

Проаналізуйте рішення Любецького (1097 р.) з'їзду князів, їх історичне значення.

Дайте характеристику правлінню Володимира Мономаха. Визначте його основні здобутки у внутрішній і зовнішній політиці.

Розкрийте політичний устрій давньоруської держави часів феодальної роздробленості, поясніть, в чому полягає заміна централізованої форми державної влади на поліцентричну.

Необхідно підкреслити, що спадкоємцями Київської Русі були князівства Середнього Подніпров'я (Чернігівське, Київське, Переяславське) та Галицько-Волинська держава. Слід розповісти про головні етапи їх історичного розвитку, звернути увагу на соціально-економічний та політичний устрій, боротьбу з половцями.

При відповіді на третє питання необхідно звернути увагу на наступні проблеми:

Перші завойовницькі походи монголів. Битва на Калці. Вторгнення на Русь. Захоплення ордами Батия Переяслава і Чернігова. Героїчна оборона Києва. Захоплення монголами Галицько-Волинського князівства. Причини поразки руських князівств. Влада монголів на Подніпров'ї. Залежність від Золотої Орди Галицько-Волинського князівства. Боротьба Русі проти монгольських орд та її світове значення.

Готуючи відповідь на четверте питання зверніть увагу на фактори, які сприяли виникненню і піднесенню Галицько-Волинської держави.

Розкрийте роль Романа Мстиславовича в утворенні та становленні Галицько-Волинського князівства, його внутрішню та зовнішню політику.

Дайте характеристику основним періодам історії Галицько-Волинської держави:

I (1199 – 1205) – утворення та становлення;

II (1205 – 1238) – тимчасовий розпад єдиної держави;

III (1238 – 1264) – об'єднання та піднесення, активна боротьба із золотоординським ігом; князь Данило Галицький;

IV (1264 – 1323) – стабільність та піднесення;

V (1323 – 1340) – поступовий занепад.

Покажіть спадкоємність традицій Київської Русі в Галицько-Волинській державі.

Визначіть роль Галицько-Волинського князівства (Королівства руського) в історії українського державотворення.

Рекомендована література

1. Держава і цивілізація в історії України: монографія/ М.Є. Горелов, О.П. Моця, О.О. Рафальський – К.:Еко-Продакшн, 2009. – 879с.
2. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. / О.Д. Бойко. - 3-тє вид., доповнене. – К.: Академвидав, 2010. – 687 с.
3. Історія України: навч. посіб./ ред. В.А. Смолій. – К.: Альтернативи, 2002. – 472с.
4. Котляр М.Ф. Історія України в особах. Давньоруська держава. – К.: Україна, 1996. – 402с.
5. Котляр М.Ф. Феномен удільної роздробленості Русі. // Український історичний журнал. – 2013. – №12. – С.24-37.
6. Котляр М.Ф. Еволюція суспільного життя Київської Русі (до середини XIIст.). // Український історичний журнал. – 2015. – №3. – С.21-36.
7. Князівства Чернігово-Сіверщини (XI - XII ст.) Владні інституції Чернігово-Сіверщини: ілюстрована історія /В.М. Бойко, Д.В. Казіміров, С.А. Леп'яво. – Чернігів: Сіверський центр післядипломної освіти, 2014. – С.9-23.
8. «Ізборник». Історія України IX – XVIII ст. [Електронний ресурс]:Першоджерела та інтерпретації. – Електрон. дані. – К., 2002 – 2005. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua> – Заголовок з екрана.

Тема №3 Україна в складі Литви та Польщі

План

1. Захоплення Литвою та Польщею українських земель. Політичний устрій Великого князівства Литовського у XIVст.
2. Кревська унія. Політичний розвиток українських земель з кінця XIV до середини XVI ст.

3. Люблінська та Брестська унії, їх історичне значення.
4. Соціально-економічний розвиток України у XVI - першій половині XVII ст.

Методичні рекомендації

Використовуючи довідкову літературу, дайте визначення термінам та ключовим поняттям: Велике князівство Литовське, Річ Посполита, експансія, Кревська унія, Люблінська унія, Брестська унія, уніатська церква, братства, Литовські статuti, Магдебурзьке право, Тевтонський орден, магнат, шляхта, фільварок, феодальні повинності, панщина, кріпосне право.

Готуючи відповідь на перше питання, потрібно проаналізувати процес утворення Литовської держави, визначити фактори, які сприяли її швидкому зміцненню. Необхідно пояснити причини, які дали змогу литовським феодалам швидко захопити землі Західної, Південної та Південно-Західної Русі. Особливу увагу слід звернути на політичний устрій литовської держави часів правління Ольгерда (1345 - 1377), розповісти про становище українських земель в ті часи. Бажано пояснити політичне кредо литовських князів: „Ми старини не рушаємо, а новини не уводимо”, показати його реалізацію в релігійній, національній та культурній політиці.

Поряд з цим студенти повинні показати захоплення західних українських земель Польщею, політику польської влади по відношенню до українського населення, порівняти її з аналогічною політикою уряду Великого князівства Литовського.

Відповідь на друге питання доцільно почати з аналізу Кревської унії 1385р. Потрібно розкрити причини, основні положення унії, показати хід її реалізації, вказати на ті зміни, які вона започаткувала в Україні.

Розглядаючи епоху правління Вітовта, покажіть його реформи політичного устрою литовської держави, основні напрямки зовнішньої політики. Підкресліть успіхи Литви в освоєнні Північного Причорномор'я. Поясніть, чому цей процес виявився нетривалим.

Проаналізуйте політичний розвиток Великого князівства Литовського з 1430рр. до середини XVI ст. Покажіть, як змінювався політичний устрій держави. Чому було ліквідовано автономію руських князівств? Які це мало наслідки?

Потрібно з'ясувати зміни в становищі православної церкви, усвідомити причини та наслідки поділу у 1458р. єдиної руської митрополії на дві - Київську та Московську, дати характеристику переходу Чернігово-Сіверської та Смоленської земель під владу Московської держави.

Підготовку відповіді на третє питання слід починати з аналізу внутрішньої та зовнішньої політичної ситуації в якій опинилась Литовська держава в кінці 60х років XVI століття. Студентам необхідно знайти відповідь на такі питання:

- а) причини ослаблення Литви;
- б) політика польської правлячої еліти щодо Литовської держави;

- в) чому литово-руська знать погодилась на об'єднання з Польщею?
- г) умови Люблінської унії;
- д) зміни викликані унією в соціально-економічному, політичному, релігійному та культурному житті України.

Проблеми пов'язані з Брестською унією необхідно розглядати в контексті політичної, культурно-релігійної ситуації, що склалась на українських землях на кінець XVI ст. Потрібно визначити причини, які привели до заключення Брестської унії, назвати її основні положення, показати як впроваджувалась вона в життя. Зверніть увагу на стан національно-культурного життя в Україні кін. XVI - поч. XVII ст., покажіть роль братств в українському національному відродженні цього часу.

Готуючи відповідь на четверте питання, слід показати основні напрямки економічного розвитку (сільське господарство, ремесла, торгівля). Зверніть увагу на розвиток міст як центрів ремесла і торгівлі. Які фактори уповільнювали цей процес? Яку роль в житті міст відігравали цехи? Дайте характеристику магдебурзькому праву, його особливостям в українських містах.

Розкрийте процес формування панщинно-фільваркового господарства. В чому його суть? Який це мало вплив на соціально-економічний розвиток?

Покажіть основні соціальні групи суспільства. Як змінювався їх статус та взаємовідносини? Які фактори, на вашу думку, свідчать про розвиток феодалізму на українських землях в цей час?

Дайте характеристику Литовським статутам. Як в них відображено розвиток соціальних відносин?

Рекомендована література

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. / О.Д. Бойко. – 3-тє вид., доповнене. – К.: Академвидав, 2010. – 687с.
2. Грушевський М.С. Історія України - Русі: в 11т., 12 кн. / Редкол.: П.С.Сохань (голова) та ін. - т. 4. – К.: Наук. Думка, 1993. – 544с.
3. Дорошенко Д. Нарис історії України: в 2-х томах. Том 1 (до половини XVII століття). – К.: Глобус, 1992. – 238с.
4. Історія України в особах. Литовсько-Польська доба. – К., 1997. – 467с.
5. Історія України: навч. посіб./ ред. В.А. Смолій. – К.: Альтернативи, 2002. – 472с.
6. Люблінська унія 1569р.: історіографічні погляди та інтерпретації. // Український історичний журнал. – 2010. – №1. – С.65-83.
7. Моця О.П. Синьоводська битва та її наслідки в контексті середньовічної Європи. // Український історичний журнал. – 2012. – №2. – С.4-10.
8. Полонська-Василенко Н. Історія України: У2т. Т.1. До середини XVII століття. - 2е вид. – К.: Либідь, 1993. – 640с.
9. Литовсько-польська доба української історії. Початки козаччини. [Електронний ресурс]: (Документи). – Електрон. дані. – К., [Б. р.]. – Режим

доступу: <http://www.history.univ.kiev.ua/ukrbooks/perelik.html> - Заголовок з екрана.

Тема № 4 Українська національна революція середини XVIIст.

Формування української держави

План

1. Розбудова української держави в часи Хмельниччини. Форма правління, устрій.
2. Соціальні відносини.
3. Зовнішня політика.

Методичні рекомендації

Дайте визначення термінам та ключовим поняттям: генеральна рада, старшинська рада, чорна рада, генеральна старшина, полкова старшина, полковий устрій, спадковий гетьманат, універсал.

Готуючи відповідь на перше питання, визначте причини які зумовили швидке формування українських державних інституцій у середині XVII ст. Як був використаний при цьому досвід Запорозької Січі? Чому? Характеристику української державності, її розвитку доцільно здійснювати за такою схемою:

1. Територія. Як вона змінювалась у ході визвольної війни.
2. Столиця.
3. Державні символи (клейноди).
4. Форма державного правління. Вищі органи влади. Зверніть увагу, як з ходом визвольної боротьби змінювались повноваження гетьмана, генеральної ради, старшинської ради. Дайте оцінку спробам Б.Хмельницького запровадити спадковий гетьманат.
5. Адміністративно-територіальний устрій. В чому його особливості? Дайте характеристику організації державної влади на місцях, в полках, сотнях, містах, селах.
6. Збройні сили України.
7. Судова система.
8. Фінансова система.
9. Дипломатична служба.

Підсумувавши вищенаведені положення, зробіть висновок щодо рівня розвитку української (козацької) державності в часи Б. Хмельницького.

Відповідаючи на друге питання, зробіть аналіз змін, що відбувались у соціальних відносинах у часи визвольної війни.

Як змінились форми землеволодіння? Що сталось з кріпацтвом, феодалними повинностями? Як змінилось становище (права й обов'язки) основних соціальних груп: селянства, шляхти, козацтва, козацької старшини, міщанства, духовенства? Подумайте, чи можна назвати зміни в українському суспільстві часів Хмельниччини соціальною революцією?

При підготовці останнього питання дайте характеристику основним напрямкам зовнішньої політики Б. Хмельницького. Для цього можна використати таку схему:

1. Річ Посполита.
2. Кримське ханство.
3. Османська імперія.
4. Україно-російські зв'язки.
5. Молдавія, Валахія, Трансільванія.
6. Швеція.

Підсумуйте вищенаведені положення й спробуйте зробити висновок щодо головної мети зовнішньої політики Б. Хмельницького. Дайте характеристику оцінкам цієї проблеми в історіографії.

Рекомендована література

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. / О.Д. Бойко. - 3-тє вид., доповнене. – К.: Академвидав, 2010. – 687 с.
2. Держава і цивілізація в історії України: монографія/ М.Є. Горелов, О.П. Моця, О.О. Рафальський – К.:Еко-Продакшн, 2009. – 879с.
3. Історія України: навч. посіб./ ред. В.А. Смолій. – К.: Альтернативи, 2002. – 472с.
- 4.Смолій В.А., Степанков В.С. Богдан Хмельницький. – К., 1995. – 624 с.
5. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська державна ідея. – К., 1997. – 538 с.
6. Шевчук В. Козацька держава як ідея в системі суспільно-політичного мислення XVI – XVII ст. – К. 2007. – Кн. 1. – 401с.
7. Доба козацько-гетьманської держави (1648-кінець XVIII ст.): Документи.- Електрон. дані. – К., [Б.р.]. – Режим доступу: <http://www.history.univ.kiev.ua/ukrbooks/perelik.html> - Заголовок з екрана.

Велика руїна План

1. Гетьманування І. Виговського. Гадяцький договір.
2. Ю. Хмельницький. Поділ України.
3. П. Тетеря, І. Брюховецький. Андрусівським мир і закріплення поділу України.
4. Гетьманування П. Дорошенка. Поразка визвольної боротьби.
5. Причини поразки та історичне значення української національної революції.

Методичні рекомендації

Дайте визначення і запам'ятайте поняття: Руїна, Гадяцький мир, Ніжинська чорна рада, Андрусівське перемир'я, Слободищенський трактат, Глухівські статті, Бучацький мирний договір.

При підготовці відповіді на перше питання зверніть увагу на спосіб приходу до влади І. Виговського. В чому династичний принцип гетьманської влади поступився місцем республіканському? Як це позначилося на подальшій долі національно-визвольної боротьби?

Проаналізуйте внутрішню і зовнішню політику І. Виговського. Порівняйте її з політикою Б. Хмельницького. В чому політика нового гетьмана відрізнялась від політики попередника. Які фактори соціальної політики І. Виговського сприяли посиленню напруги у суспільстві? Які це мало наслідки?

Розкрийте політичну концепцію Ю. Немирича, її вплив на зовнішню політику української держави. Дайте характеристику Гадяцькому договору. Як він змінював політичний та соціальний устрій України, головні орієнтири зовнішньої політики держави? Україно-російська війна. Конотопська битва, її наслідки.

Визначте головні причини поразки І. Виговського.

Відповідь на друге питання слід почати з характеристики настроїв, що панували в українському суспільстві після падіння І. Виговського. Чому Ю. Хмельницький поновлює союз з Москвою? У якій формі він був закріплений? Проаналізуйте Переяславський (1659 р.) договір. Як змінював він державний статус України? Як це було сприйнято українським суспільством?

Покажіть хід військових дій у 1660 р. Дайте характеристику Слободищенському трактатові. Як змінював він зовнішньополітичні орієнтири України? Як відреагувало на нього населення Правобережної та Лівобережної України? Які це мало наслідки? Чому відбувся поділ України?

Готуючи відповідь на третє питання, дайте характеристику П. Тетері, його внутрішній і зовнішній політиці. Зверніть увагу на Ніжинську Чорну раду 1663р., її рішення. Які причини зумовили перемогу І. Брюховецького? Які основні риси його внутрішньої і зовнішньої політики?

Покажіть взаємовідносини між Лівобережжям і Правобережжям, військові дії 1663-1665 рр. Які це мало наслідки? Дайте визначення поняттю „Руїна”. Проаналізуйте головні положення Московської угоди 1665 р., Андрусівського договору 1667р., їх вплив на становище України.

Дайте оцінку діяльності П. Тетері та І. Брюховецького, визначіть причини їх поразки.

Четверте питання почніть з характеристики етапів життя та діяльності П. Дорошенка, його внутрішньої і зовнішньої політики. Порівняйте із політикою Б. Хмельницького. Поясніть причини розколу України. Яка роль в ньому Д. Многогрішного? Дайте характеристику Глухівським статтям 1669р. Поясніть причини, що змусили П. Дорошенка піти на союз з Туреччиною. Проаналізуйте основні рішення Корсунської ради 1669 р. та положення Бучацького миру 1672 р. Наскільки вони були реалізовані на практиці? їх вплив на становище України?

Поясніть, чому П. Дорошенку не вдалося реалізувати своєї програми. Які причини його поразки? Прокоментуйте точку зору акад. В.А. Смолія, що

поразка П. Дорошенка стала поразкою й кінцем української національної революції.

При підготовці останнього питання проаналізуйте й узагальніть весь матеріал попередніх тем. Зробіть висновки про причини поразки визвольної боротьби 1648 - 1676 рр.

Визначить історичне значення цієї боротьби на подальшу долю українського народу.

Покажіть місце української національної революції в контексті європейського революційного руху XVI - XVII ст. Порівняйте її, зокрема, з Німецькою, Нідерландською та Англійською революціями. Що між ними є спільного, в чому відмінність? Як вплинула визвольна боротьба українського народу на соціально-політичну ситуацію в Європі?

Рекомендована література

1. Апанович О. Гетьмани України та кошові отамани Запорізької Січі. – К., 1993. – 485 с.
2. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. / О.Д. Бойко. - 3-тє вид., доповнене. – К.: Академвидав, 2010. – 687 с.
3. Володарі гетьманської булави. Історичні портрети. - К., 1994. - 489 с.
4. Історія України: навч. посіб./ ред. В.А. Смолій. – К.: Альтернативи, 2002. – 472с.
5. Реєнт О.П., Коляда І.А. Усі гетьмани України. – Х., 2007. – 398с.
6. Смолій Валерій, Степанков Валерій. Українська національна революція XVIIст. (1648-1676рр.). – К., Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – 447с.
7. // Держава і цивілізація в історії України: монографія/ М.Є. Горелов, О.П. Моця, О.О. Рафальський – К.:Еко-Продакшн, 2009. – 879с.
8. Чухліб Т. Гадяцька угода та ідея її відновлення в україно-польських відносинах другої половини XVII ст. // Український історичний журнал. – 2008. – №3. – С.45-75.
9. Газін В.В. Крим - Україна: Політичні стосунки періоду гетьманування Павла Тетері (1661 - 1665 рр.) / Український історичний журнал. – 2001. – №1.

Тема № 5 Ліквідація української автономної державності у XVIIIст.

План

1. Українська політика Петра І. Перша ліквідація гетьманства.
2. Останні гетьмани - Д. Апостол та К. Розумовський.
3. Остаточне скасування української державності. Приєднання до Росії південних регіонів України та Криму.
4. Правобережна та Західна Україна у XVIII ст.

Методичні рекомендації

Дайте визначення і запам'ятайте значення ключових термінів та понять: Малоросійська колегія, „Правління гетьманського уряду”, намісництво, Нова Сербія, Новоросія, гайдамаки, Коліївщина, опришки, Задунайська Січ, Чорноморське козацтво, Кубанське козацтво.

Відповідь на перше питання почніть з аналізу ситуації, що склалася в Україні після поразки І. Мазепи. Порівняйте права й повноваження уряду І. Скоропадського з повноваженнями часів І. Мазепи. Покажіть і обґрунтуйте основну тенденцію української політики Петра І - курс на ліквідацію автономного устрою України. Наведіть конкретні приклади. Як це відбивалось на соціально-економічному, культурному розвитку України, рівню життя українського народу?

Назвіть причини створення Малоросійської колегії, дайте характеристику її діяльності й наслідкам. Покажіть спроби української старшини захистити залишки автономії. Дайте характеристику діяльності П. Полуботка.

Відповідаючи на друге питання, визначте причини, що спонукали царський уряд відновити гетьманство. Проаналізуйте „Решительные пункты” 1728 р. і дайте оцінку політичному ладові України за часів Д. Апостола. Дайте характеристику внутрішній політиці гетьмана, зокрема його діяльності спрямованій на поживлення соціально-економічного розвитку Гетьманщини.

Розкрийте зміни в українській політиці уряду Анни Іоанівни. В якому становищі опинилась Україна після 1734? Дайте характеристику політичному, соціально-економічному розвитку Гетьманщини за правління К. Розумовського.

Трете питання доцільно почати з аналізу української політики Катерини ІІ, підкреслити її спадкоємність з політикою Петра І. Потрібно розкрити основні напрямки ліквідації російським царизмом української державності на території Гетьманщини, показати особливості цього процесу в Слобідській Україні.

Розкажіть про руйнування Запорозької Січі та подальшу долю українського козацтва.

Закінчити питання потрібно характеристикою приєднання до Росії південних регіонів України та Криму, показати роль української колонізації в освоєнні Північного Причорномор'я.

Готуючи відповідь на останнє питання, зробіть аналіз політичного, соціально-економічного устрою Правобережної та Західної України. Як змінювався він протягом ХVІІІ ст.?

Покажіть національно-визвольну боротьбу українського народу. Зверніть увагу на повстання під проводом С. Палія, гайдамацький рух, боротьбу опришків. Визначте їх причини, хід, наслідки.

Дайте характеристику трьом поділам Речі Посполитої. Як вони вплинули на подальшу долю українського народу.

Рекомендована література

1. Бойко О.Д. Історія України : навч. посіб. / О.Д. Бойко. – 3-тє вид., доповнене. – К.: Академвидав, 2010. – 687 с.
2. Володарі гетьманської булави. Історичні портрети. – К., 1994. – 489 с.
3. Історія України: навч. посіб./ ред. В.А. Смолій. – К.: Альтернативи, 2002. – 472с.
4. Історія України / Відп. ред. Ю. Сливка; керівник авт. кол. Зайцев. – Вид. 4-е. Львів: Світ, 2003. – 520с.
5. Когут З. Російський централізм і українська автономія. Ліквідація Гетьманщини (1760- 1830). – К., 1996.-455 с.
6. Полонська - Василенко Н. Історія України: У 2 т. Т. 2 від середини XVII століття до 1923 року. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1993. – 609 с.
7. Яковенко Н. Нариси історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. – К., 1997. – 469 с.
8. Доба козацько-гетьманської держави (1648-кінець XVIII ст.): Документи.- Електрон. дані. – К., [Б.р.]. – Режим доступу: <http://www.history.univ.kiev.ua/ukrbooks/perelik.html> - Заголовок з екрана.

Тема № 6 Україна у складі Російської та Австро-Угорської імперій

План

1. Українське національне відродження XIX ст.
2. Соціально-економічна модернізація України.
3. Політичне життя України на початку XX ст.
4. Україна в роки Першої світової війни.

Методичні рекомендації

Користуючись довідковою літературою, дайте визначення ключовим термінам та поняттям: аграрне суспільство, Антанта, буржуазно - демократична революція, „Галицько - Руська матиця”, Головна руська рада, громадівський рух, земства, індустріальне суспільство, Кирило-Мефодіївське братство, конституційна монархія, капіталізація економіки, лібералізація, масонські ложі, національне відродження, народовці, просвіти, поступовці, промисловий переворот, „Руська трійця”, малоросійство, Стара громада, самодержавство, соціально-економічна модернізація, „тарасівці”, хлопомани, шовінізм.

Підготовка до семінарського заняття передбачає, що студенти, перш за все, повинні розглянути політичну карту України початку XIX ст., дати стисло характеристику політичному та соціально-економічному устрою Російської та Австро-Угорської імперій, політиці російського та австрійського урядів щодо українців.

Необхідно дати визначення українському національному відродженню XIX ст., його трактуванню у сучасній історіографії. Студентам потрібно показати історичні корені українського національного відродження, зовнішні впливи, визначити роль національної інтелігенції.

Вивчення питання доцільно розділити на дві частини. Першу присвятити характеристиці національно-визвольного руху Наддніпрянської України, другу - Західній Україні.

Проаналізуйте культурницьку діяльність української інтелігенції Східної України, її основні напрямки, зробіть висновки щодо її значення у формуванні національної свідомості народу, активізації процесів національного відродження. Дайте характеристику діяльності масонських лож, декабристському рухові, їх ролі в суспільному житті.

Особливу увагу приділіть Кирило-Мефодіївському товариству, його програмі, цілям, діяльності. Визначте його історичне значення.

Покажіть роль Т. Г. Шевченка у національному відродженні українського народу.

Студентам потрібно проаналізувати розвиток громадівського руху, виділити його етапи, визначити діячів.

Проблеми українського національного відродження потрібно висвітлювати в контексті основних суспільних процесів, що відбувались в Російській імперії протягом XIX ст.. Потрібно показати участь українців у польському та загальноросійському визвольному рухах, звернути увагу на складнощі й проблеми у взаємовідносинах між цими суспільно-політичними течіями.

Розглядаючи процес національного відродження у Західній Україні, необхідно звернути увагу на такі проблеми:

Початок культурного відродження. І. Могильницький, „Клериканське товариство”. „Руська трійця”. Її склад, діяльність, історичне значення.

Революція 1848 р.: хід та основні підсумки.

Активізація суспільно-політичного руху у другій пол. XIX ст. .Москвофіли. Народовці. Заснування та діяльність Просвіт. Народна рада. Радикальний напрямок. І. Франко, М. Павлик. Заснування Наукового товариства ім.-Т. Г. Шевченка. М. Грушевський.

Політизація національного руху . Створення українських політичних партій.

На закінчення зробіть висновки і дайте відповідь на питання:

1) Чому XIX століття стало для українців періодом національного відродження?

2) Які етапи пройшов національно-визвольний рух Наддніпрянської та Західної України протягом XIX ст.?

Друге питання доцільно почати з визначення кризи феодально-кріпосницької системи в Російській та Австро-Угорській імперіях. В чому вона проявилась? Які мала наслідки?

Дайте характеристику реформам, що були здійснені в 1848-1849 рр. в Австрії, та в 1860х - 1870х рр. в Росії. Покажіть їх вплив на формування капіталістичних відносин.

Проблеми соціально-економічного розвитку українських земель, як і попереднє питання, бажано розглянути окремо для Наддніпрянської та Західної України.

Спочатку дайте характеристику розвитку промисловості на Сході. В чому його особливості? Які галузі розвивалися найбільш швидко? Чому? Як здійснювався промисловий переворот? Його значення? Зверніть увагу на роль і місце іноземного капіталу в промисловому розвитку Наддніпрянської України. Які це мало наслідки?

Покажіть розвиток капіталізму в сільському господарстві. Дайте характеристику прусському і американському шляхам. Як вони реалізовувались в Східній Україні?

Проблеми економічного розвитку Західної України доцільно розкривати в порівнянні з Україною Наддніпрянською. Якими темпами розвивалась промисловість? Які галузі були більш розвиненими? Зверніть увагу на особливості розвитку сільського господарства.

Підводячи підсумки, визначте роль Наддніпрянської та Західної України в економічному житті Російської та Австрійської імперій.

Дайте характеристику соціальним змінам викликаним економічною модернізацією. Як змінилась чисельність населення? Його соціальна структура? В чому проявлялись тенденції формування в Україні індустріального суспільства? Де цей процес відбувався більш активно? На Заході чи на Сході?

Проаналізуйте етнічний склад населення України, його основних соціальних груп. Поясніть, чому, незважаючи на економічну модернізацію, українська нація розвивалась як нація аграрна. Які це мало наслідки в майбутньому?

Відповідь на третє питання почніть з аналізу загального революційного піднесення початку ХХ ст. Визначте його причини. Зверніть увагу на активізацію робітничого, селянського, ліберального рухів, зростання активності студентської, учнівської молоді.

Дайте характеристику українському національно-визвольному рухові. Які фактори спричинили його посилення. Порівняйте умови, в яких розвивався національний рух в Західній та Наддніпрянській Україні. Покажіть його найважливіші прояви, здобутки і досягнення. На якій території України успіхи національного руху були більш вагомими і чому?

Дайте характеристику найбільш впливовим загальноросійським політичним партіям, що діяли в Наддніпрянській Україні. Визначте їх роль в політичному житті.

Серйозну увагу приділіть революції 1905 - 1907 рр. в Російській імперії. Визначте її причини, характер, рушійні сили. Наведіть послідовність основних революційних подій в Україні. Покажіть здобутки українського національного руху в період революції. Визначте причини поразки

революції. Дайте характеристику післяреволюційного періоду. В цьому контексті необхідно більш детально зупинитись на проблемах столипінської аграрної реформи. Які були причини реформи? Які цілі прагнув досягнути уряд, здійснюючи реформу? Як вона проходила? Її суть? Наскільки повно вона була втілена в життя? Чому? Її результати в Україні і, в цілому, у Російській імперії?

Готуючи відповідь на четверте питання, проаналізуйте причини й характер 1-ї світової війни, місце України в планах воюючих сторін. Визначте, як вплинув на становище України її поділ між двома воюючими сторонами: Австрійською і Російською імперіями.

Покажіть ставлення різних політичних сил Західної і Наддніпрянської України до війни. Дайте характеристику ходу воєнних дій на українській території, політиці воюючих сторін щодо України. Які наслідки мала Перша світова війна? Які фактори посилювали трагізм ситуації, в якій опинилася Україна в цей період?

Рекомендована література

1. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX - XX століття. – К., 1996. – 487 с.
2. Історія України в особах: XIX - XX ст. – К., 1995. – 508 с.
3. Історія України: навч. посіб./ ред. В.А. Смолій. – К.: Альтернативи, 2002. – 472с.
4. Історія України / Відп. ред. Ю.Сливка; керівник авт. кол. Ю. Зайцев. - Вид. 4-е. – Львів: Світ, 2003. – 520с.
5. Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі XIX - XX століть. Соціально- політичний портрет. – К., 1993. – 477 с.
6. Новітня історія України (1900-2000): підручник/ А.Г. Слюсаренко В.І. Гусев, В.П. Дрожжин та інші. – К: Вища школа, 2000. – 664с.
7. Україна в XX столітті (1900 – 2000): збірник документів і матеріалів: навч. пос. / упор.: А.Г. Слюсаренко, В.І. Гусев, В.Ю. Король та ін. – К.: Вища школа, 2000. – 352с.
8. Історія України [Електронний ресурс]: Навчальні посібники, довідник з історії України. – Електрон. дані. – Львів., [Б.р.]. – Режим доступу: <http://history.franko.lviv.ua> – Заголовок з екрана.

Тема №7 Українська революція

План

1. Українська держава П.Скоропадського.
2. Директорія УНР.
3. Проголошення ЗУНР. Політичні перетворення в Західній Україні.
4. Україна у 1919 р.
5. Військові дії в Україні у 1920 р.

Методичні рекомендації

Заняття доцільно почати з визначення термінів: громадянська війна, інтервенція, націоналізація, гетьманат, Директорія, політика воєнного комунізму, терор.

Розглядаючи перше питання, студенти мають висвітлити такі проблеми:

Наступ німецько-австрійських військ на Україну. Причини падіння Центральної Ради, гетьманський переворот. Гетьманат П.Скоропадського. Уряд. Внутрішня та зовнішня політика Української Держави. Ставлення політичних сил до гетьманського режиму. Селянські повстання влітку і восени 1918р. Причини поразки гетьманату.

При розкритті другого питання студентам необхідно зосередити свою увагу на таких проблемах: Утворення Директорії, відновлення УНР. Політичний курс Директорії. С.Петлюра. Трудовий когрес. Отаманщина. Більшовицька агресія проти УНР. Війська Антанти на Півдні України. Причини поразки Директорії.

Готуючи відповідь на третє питання плану семінарського заняття, студенти повинні розкрити зміст таких подій:

Проголошення ЗУНР. Є.Петрушевич. Політичні та соціально-економічні перетворення на західноукраїнських землях. Злука ЗУНР та УНР. Дипломатична діяльність ЗУНР. Польсько-український конфлікт. Причини поразки ЗУНР.

При розгляді четвертого питання студентам слід звернути увагу на такі аспекти:

Формування більшовицького режиму та його політичний курс в Україні у 1919р. Х.Раковський. Політика воєнного комунізму. Причини її запровадження (точки зору в історіографії на цю проблему), суть, наслідки (економічні та політичні). Причини поразки більшовиків в Україні у 1919 р.

Наступ білогвардійців в Україні. Контрнаступ об'єднаних українських армій. Поразка армій УНР. Перший зимовий похід армії УНР. Денікінський режим. Боротьба в білогвардійському тилу. Контрнаступ радянських військ і поразка денікінців.

Відповідаючи на останнє питання студенти повинні висвітити наступні проблеми:

Відновлення більшовицького режиму в Україні на початку 1920 р. Його внутрішня і зовнішня політика. Варшавська угода між УНР та Польщею. Радянсько-польська війна, її хід та результати. Ризький мир. Другий зимовий похід військ УНР. Бойові дії радянських військ проти Врангеля. Розгром Червоною армією військ Врангеля і махновців. Терор у Криму. Уроки і наслідки української революції та визвольних змагань українського народу 1917- 1921рр.

Рекомендована література

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. / О.Д. Бойко. - 3-тє вид., доповнене. – К. : Академвидав, 2010. – 687 с.
2. Історія України: підручник для вузів / Відп. ред. Ю. Сливка; керівник авт. кол. Зайцев. - Вид. 4-е. – Львів: Світ, 2003. – 520с.
3. Історія України: навч. посіб./ ред. В.А. Смолій. – К.: Альтернативи, 2002. – 472с
4. Кришина Н., Литвин Н. Державна розбудова гетьманату Павла Скоропадського. // Вісник державної служби України. – 2007. – №4. – С. 54-62.
5. Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919- 1928 рр.). - К., 1996.-396 с.
6. Новітня історія України (1900-2000): підручник/ А.Г. Слюсаренко В.І. Гусев, В.П. Дрожжин та інші. – К: Вища школа, 2000. – 664с.
7. Реєнт О. Українська революція.– К., 1996. – 482с.
8. Осташко Т.С. Павло Скоропадський – лідер українського гетьманського руху. // Український історичний журнал. – 2008. – №4. – С.96-109.
9. Терещенко Ю. І. Гетьманат Павла Скоропадського як прояв консервативної революції.// Український історичний журнал. – 2008. – №4. – С.38-47.
10. Україна в роки визрівання передумов і творення незалежної держави (1900-1920рр.) [Електронний ресурс]: Документи. – Електрон. дані. – К., [Б.р.]. – Режим доступу: <http://www.history.univ.kiev.ua/ukrbooks/perelik.html> - Заголовок з екрана.

Тема № 8 Міжвоєнний період в історії українського народу (1921-1939рр.) УРСР у 1921-1927 рр.

План

1. Міжнародне і внутрішнє становище радянської України на початку 1920-х рр.
2. Запровадження нової економічної політики. Відродження народного господарства.
3. Національно-державне будівництво. Утворення Союзу РСР. Політика українізації.

Методичні рекомендації

Готуючись до семінарського заняття, повторіть головні риси політики воєнного комунізму. Користуючись довідковою літературою, дайте визначення поняттям госпрозрахунок, концесія, ринок, оренда, кооперація, автономія, конфедерація, федерація, унітарна держава.

При підготовці до першого питання зверніть увагу на міжнародне становище України на початку 1920-х рр. Покажіть успіхи зовнішньополітичної діяльності уряду радянської України, охарактеризуйте внутрішнє становище республіки. Особливу увагу зверніть на становище в економіці та політичну ситуацію. Покажіть причини і наслідки голоду 1921 - 1922 років. В якій мірі, на вашу думку, ситуація в Україні на початку 1920-х років була наслідком політики воєнного комунізму?

Працюючи над другим питанням, зробіть аналіз економічного і політичного становища радянської держави після громадянської війни, назвіть чинники, які спонукали керівництво країни перейти до нової економічної політики. Охарактеризуйте, як оцінювали її перспективи В. Ленін та інші керівники РКП(б). Виділіть головні риси нової економічної політики, порівняйте їх з воєнним комунізмом. Зробіть висновок, яка економічна політика більш ефективна і чому.

Покажіть на конкретних прикладах, як втілювався неп в Україні, які його наслідки.

Готуючи відповідь на третє питання, з'ясуйте, як здійснювалось національно-державне будівництво в Україні у 1920 - 1922 рр. Визначте, який статус мала УСРР у взаємовідносинах із Російською Федерацією в цей час. Вкажіть на причини, що сприяли об'єднанню радянських республік. Дайте характеристику сталінському плану „автономізації” та поглядам В. Леніна на майбутній устрій об'єднаної радянської держави. Окресліть позицію українських керівників, зокрема Х. Раковського.

Покажіть, як йшла підготовка до створення Союзу РСР. Визначте, чи можна вважати процес утворення СРСР демократичним.

Розкажіть про основні рішення I з'їзду Рад СРСР, рішення XII з'їзду РКП(б) з питань національного будівництва, II з'їзду Рад СРСР та IX Всеукраїнського з'їзду Рад.

До якого типу держав, на Вашу думку, належав СРСР? Розкрийте статус УСРР у новоствореному Союзі Радянських Соціалістичних Республік.

Дайте характеристику національно-державному будівництву в Україні після утворення СРСР. Зверніть особливу увагу на політику українізації. Які причини змусили більшовицьке керівництво її запровадити? У яких напрямках вона втілювалася в життя? Покажіть її досягнення і складнощі. Розкажіть про таких діячів українського керівництва, як Х. Раковський, М. Скрипник, О. Шумський. З'ясуйте причини, що призвели до ліквідації цієї політики на початку 1930-х років.

Рекомендована література

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. / О.Д. Бойко. - 3-тє вид., доповнене. - К.: Академвидав, 2010. - 687 с.
2. Голод 1921 - 1923 років в Україні. Збірник документів і матеріалів. - К., Наукова думка, 1993.-239с.

3. Історія України: навч. посіб./ ред. В.А. Смолій. – К.: Альтернативи, 2002. – 472с.
4. Історія України: підручник для вузів / Відп. ред. Ю. Сливка; керівник авт. кол. Зайцев. - Вид. 4-е. Львів: Світ, 2003. - 520с.
5. Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919- 1928 рр.). К.: Основи, 1996. - 396 с.
6. Новітня історія України (1900-2000): підручник/ А.Г. Слюсаренко В.І. Гусев, В.П. Дрожжин та інші. – К: Вища школа, 2000. – 664с.
7. Україна в ХХ столітті (1900 – 2000): збірник документів і матеріалів: навч. пос. / упор.: А.Г. Слюсаренко, В.І. Гусев, В.Ю. Король та ін. – К.: Вища школа, 2000. – 352с.
8. Україна за радянської доби(1921-1985рр.) [Електронний ресурс]: Документи. – Електрон. дані. – К., [Б.р.]. – Режим доступу: <http://www.history.univ.kiev.ua/ukrbooks/perelik.html> - Заголовок з екрана.

Західноукраїнські землі у 1920 - 1939рр

План

1. Українські землі в складі Польщі.
2. Українські землі у складі Румунії.
3. Українські землі у складі Чехословаччини.

Методичні рекомендації

При підготовці першого питання студентам необхідно звернути увагу на такі проблеми: Правовий статус Східної Галичини. Становище українських північно-західних земель (Волинь, Полісся, Підляшшя) і українське населення. Характер промисловості. Спроби українців створити економічну противагу іноземному капіталу. Українська кооперація. Аграрні відносини і характер аграрних реформ. Економічне становище населення. Стан освіти і культури.

Національна політика польської держави на західноукраїнських землях. „Пацифікація”. Стосунки українців з представниками інших народів.

Політичні партії у Східній Галичині (Українське національно-демократичне об'єднання, Радикальна партія, Компартія Західної України.). Інтегральний націоналізм. Д. Донцов. Українська військова організація. Утворення Організації українських націоналістів та методи її діяльності.

Є. Коновалець, С. Бандера. Політична боротьба в Західній Україні, її головні учасники та наслідки.

Українська греко-католицька церква та її роль у громадсько-політичному та культурному житті. Митрополит А. Шептицький.

Готуючи відповідь на друге питання потрібно зосередити увагу на таких аспектах: Поглинення українських земель Румунією. Характер політики румунського уряду щодо українців. Татарбунарське повстання.

Політичні партії на українських землях. Українська національна партія. Діяльність радикальних національних груп.

Розкриваючи останнє питання теми студентам необхідно висвітлити наступні положення: Вхідження Закарпаття до складу Чехословаччини. Український національно-культурний рух. Особливості політичної боротьби в Закарпатті. Русофільство. Русинство. Українофільська течія. Надання автономії Карпатській Україні. А. Волошин. Створення Карпатської Січі. Проголошення незалежності Карпатської України. Вторгнення угорських військ у Закарпаття. Опір українців.

Рекомендована література

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. / О.Д. Бойко. - 3-тє вид., доповнене. - К.: Академвидав, 2010. - 687 с.
2. Історія України: підручник для вузів / Відп. ред. Ю. Сливка; керівник авт. кол. Зайцев. - Вид. 4-е. Львів: Світ, 2003. - 520с.
3. Історія України: навч. посіб./ ред. В.А. Смолій. – К.: Альтернативи, 2002. – 472с.
4. Новітня історія України (1900-2000): підручник/ А.Г. Слюсаренко В.І. Гусев, В.П. Дрожжин та інші. – К: Вища школа, 2000. – 664с.
5. Політична історія України ХХ століття. Т.5. - К., 2003. – 627с.
6. Україна в ХХ столітті (1900 – 2000): збірник документів і матеріалів навч. пос. / упор.: А.Г. Слюсаренко, В.І. Гусев, В.Ю. Король та ін. – К.: Вища школа, 2000. – 352с.

Тема №9. Україна в роки Другої світової війни

План

1. Україна під нацистською окупацією. Рух Опору.
2. Вигнання загарбників з України.
3. Підсумки та уроки другої світової війни.

Методичні рекомендації

Розглядаючи перше питання, необхідно висвітлити наступні проблеми: Розчленування України окупантами. Нацистський „новий порядок”. Колабораціонізм. Розгортання боротьби проти окупантів. Рух Опору та його течії.

При висвітленні радянського підпілля та партизанського руху необхідно показати динаміку його розвитку, пояснити причини його слабкості у перший рік війни (липень 1941 - липень 1942р.). Потрібно відмітити роль Українського штабу партизанського руху (Т. Строкач) у розгортанні партизанської боротьби, відзначити найбільші бойові з'єднання

(О. Федорова, С. Ковпака, О. Сабурова, М. Наумова) та особливо успішні акції радянських партизан.

Характеризуючи націоналістичний Рух Опору, потрібно звернути увагу на позиції ОУН(Б) і ОУН(М) напередодні та на початку війни, їх ставлення до Німеччини та Радянського Союзу. Яку мету переслідував „Акт проголошення відновлення Української держави” 30 червня 1941 р., рейди похідних груп ОУН на схід?

Необхідно дати характеристику боротьби оунівського підпілля, створенню та діяльності Української повстанської армії (Р. Шухевич), стосункам між ОУН-УПА та радянськими і польськими партизанами. Дайте оцінку україно-польському протистоянню на Волині у 1943р.

Готуючи відповідь на друге питання студенти повинні висвітлити такі проблеми:

Сталінградська та Курська битви. Вихід радянських військ до Дніпра і визволення Києва.

Тегеранська конференція керівників союзних держав, її рішення.

Розгортання боїв на Правобережній Україні. Корсунь-Шевченківська битва. Перемога в Криму. Ясько-Кишинівська операція. Вигнання загарбників з західних областей України і Закарпаття.

Відкриття союзниками другого фронту. Визволення Європи від нацистських окупантів. Беззастережна капітуляція Німеччини. Розгром імперіалістичної Японії. Кримська і Потсдамська конференції та їх рішення про післявоєнний устрій Європи.

Врегулювання територіальних питань між СРСР і Польщею. Входження Закарпаття до складу СРСР.

Відповідаючи на останнє питання зверніть увагу на причини перемоги у другій світовій війні, їх трактування різними напрямками історіографії. Визначить роль Радянського Союзу і західних держав у перемозі над нацистською Німеччиною та її союзниками.

Покажіть, які наслідки мала перемога у Другій світовій війні для післявоєнного розвитку народів світу. Які уроки війни актуальні, на Вашу думку, і в наш час?

Рекомендована література

1. Актуальні проблеми партизансько-підпільного руху в Україні в роки Великої вітчизняної війни: матеріали міжнар. наук. конф., м. Корюківка, 14 грудня 2011р./ упор. С.В. Бутко, Р.І. Пилявець. – Чернігів: Десна Поліграф, 2012. – 202с.
2. Бойко О.Д. Історія України : навч. посіб. / О.Д. Бойко. - 3-тє вид., доповнене. – К. : Академвидав, 2010. – 687 с.
3. Волинь 1943: Скорботна річниця. // Війна і мир / за ред.. Л. Івшиної. – К., 2004. – С.292-382.
4. Касьянов Г.В. Ідеологія ОУН: історико-ретроспективний аналіз. // Український історичний журнал. – 2004. – №1. – С.29-43.

5. Кульчицький С. ОУН-УПА: справа в істині, а не в політичній монополії на минуле. // Україна incognita/ За ред. Л. Івшиної. – К., 2008. – С.322-327.
6. Лисенко О.Є. Підсумки Другої світової війни та Україна. // Український історичний журнал. – 2005. - №6. – С.128-139.
7. Лисенко О.Є. Подолання «міфу війни», або від якої спадщини ми відмовляємося: науковий дискурс, політика пам'яті та сучасні виклики (з приводу 70-річчя перемоги над нацизмом і фашизмом). // Український історичний журнал. – 2015. - №3. – С.4-21.
8. Новітня історія України (1900-2000): підручник/ А.Г. Слюсаренко В.І. Гусев, В.П. Дрожжин та інші. – К: Вища школа, 2000. – 664с.
9. Патриляк І.К. До питання про внесок ОУН та УПА у боротьбу проти нацистських окупантів на території України. // Український історичний журнал. – 2004. - №5. – С.81-96.
10. Політична історія України ХХ століття: У 6 т. – Т.4: Україна у Другій світовій війні. – К.: Генеза, 2003. – 584с.
11. Чернігівщина в роки нацистської окупації: документи і матеріали. /упор. О.Б. Коваленко, Р.Ю. Подкур, О.В. Лисенко. – Чернігів, 2013. – 430с.
12. Мірчук П. Українська повстанська армія 1942-1952. [Електронний ресурс]: Дослідження. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://oun-upa.org.ua/mirczuk> – Заголовок з екрана.

Тема № 10 Суспільно-політичний, соціально-економічний розвиток України від другої половини 1940-х до початку 1980х рр.

Післявоєнна відбудова і розвиток України в 1945 - 1950-х рр.

План

1. Україна в системі міжнародних відносин. Воз'єднання українських земель.
2. Труднощі відбудовчого періоду в Україні. Голод 1946 - 1947 рр.
3. Суспільно-політичне життя. Політико-ідеологічна реакція кін. 1940-х - поч. 1950-х рр.
4. Радянізація Західної України.

Методичні рекомендації

При підготовці першого питання студенти повинні звернути увагу на висвітлення таких проблем:

Повоєнний устрій світу. Корінні зміни в міжнародному житті після другої світової війни.

Україна на міжнародній арені. Участь України у створенні та діяльності ООН, інших міжнародних організацій. Територіальні зміни в Україні: воз'єднання українських земель, передача Криму від РРФСР до УРСР.

Розглядаючи друге питання необхідно розкрити суть таких проблем: Перехід до мирного будівництва. Особливості відбудови промисловості, сільського господарства. Грошова реформа 1947 р., її конфіскаційний характер. Матеріальне становище населення. Голод 1946 - 1947 рр. Його причини і наслідки.

Готуючи відповідь на третє питання, необхідно, перш за все, підкреслити, що в суспільно-політичному житті України відбувалися ті ж процеси, що мали місце в Радянському Союзі. Культ особи Сталіна досяг апогею. В чому це проявлялось?

Необхідно визначити причини ідеологічної реакції, що почалася з 1946р. під керівництвом Жданова. Показати, як здійснювалась вона по відношенню до діячів науки, культури, літератури і мистецтва. Її наслідки.

Відповідаючи на останнє питання, потрібно розкрити політику сталінського керівництва на західноукраїнських землях. Зокрема, формування органів місцевої влади, колективізацію західноукраїнського села, долю української греко-католицької церкви (УГКЦ) та об'єднання її з УПЦ, масові репресії та депортації населення, операцію „Вісла”. Наскільки ця політика сприяла загостренню політичної ситуації?

Дайте характеристику боротьбі ОУН - УПА. Які уроки протистояння II-ї пол. 1940-х - 1950-х рр. в Західній Україні актуальні для нашого часу?

Рекомендована література

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. / О.Д. Бойко. - 3-тє вид., доповнене. – К.: Академвидав, 2010. – 687 с.
2. Історія України: підручник для вузів / Відп. ред. Ю. Сливка; керівник авт. кол. Зайцев. – Вид. 4-е. Львів: Світ, 2003. – 520с.
3. Історія України: навч. посіб./ ред. В.А. Смолій. – К.: Альтернативи, 2002. – 472с.
4. Кульчицький С. ОУН-УПА: справа в істині, а не в політичній монополії на минуле. // Україна incognita/ За ред. Л. Івшиної. – К., 2008. – С.322-327.
5. Новітня історія України (1900-2000): підручник/ А.Г. Слюсаренко В.І. Гусев, В.П. Дрожжин та інші. – К: Вища школа, 2000. – 664с.
6. Україна в ХХ столітті (1900 – 2000): збірник документів і матеріалів навч. пос. / упор.: А.Г. Слюсаренко, В.І. Гусев, В.Ю. Король та ін. – К.: Вища школа, 2000. – 352с.
7. Україна: друга половина ХХ століття: Нариси історії: Навч. посібник. //П.П. Панченко, М.Р. Плющ, Л.А. Шевченко та інші. – К.: Либідь, 1997. – 352с
8. Мірчук П. Українська повстанська армія 1942-1952. [Електронний ресурс]: Дослідження. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://oun-ura.org/ua/mirczuk> – Заголовок з екрана.

Україна в умовах десталінізації 1956 - 1964 рр

План

1. Суспільно-політичне життя. «Відлига».
2. Стан економіки. Спроби реформ.
3. Духовне життя. Зародження дисидентського руху в Україні.
4. Причини поразки та історичне значення реформ другої пол. 1950-х - поч. 1960-х рр.

Методичні рекомендації

Готуючи відповідь на перше питання, необхідно, перш за все, визначити причини, які спонукали М. Хрущова спробувати реформувати радянське суспільство.

Покажіть зміни в громадсько-політичному житті країни. Дайте характеристику XX з'їзду КПРС, його ролі в демократизації життя суспільства. Які успіхи були досягнуті на цьому шляху? В чому, на Ваш погляд, полягала обмеженість і непослідовність демократичних перетворень часів „хрущовської відлиги”?

При розгляді другого питання необхідно розкрити такі проблеми: Раднаргоспи та їхній вплив на економічний розвиток України. Посилення тенденцій гігантоманії в індустрії. Стан легкої і харчової промисловості. Аграрна політика кінця 1950-х - першої половини 1960-х рр. Реорганізація МТС та її наслідки. Обмеження індивідуальної діяльності селянства. Провали в сільському господарстві і наростання продовольчих труднощів. Рівень життя населення.

Відповідаючи на третє питання, зверніть увагу на наступні проблеми:

Спроби реформування в галузі освіти. Певне розширення меж культурної творчості та наукової діяльності.

Пробудження громадської активності й національної свідомості. Адміністративне утвердження атеїзму в ході антирелігійної кампанії 1950-х – 1960-х рр.

Причини появи та особливості дисидентського руху в Україні. „Українська робітничо-селянська спілка” Л. Лук'яненка. Інші дисидентські групи. Стаття І. Дзюби „Інтернаціоналізм чи русифікація?”. Репресії проти дисидентів. В чому, на Вашу думку, полягало значення дисидентського руху кін. 1950-х - поч. 1960-х рр.?

При опрацюванні останнього питання проаналізуйте та узагальніть весь попередній матеріал. Дайте оцінку реформаторської діяльності М. Хрущова, його досягненням і прорахункам. Які причини привели до поразки реформаторських сил в радянському керівництві? Які це мало наслідки для країни?

Рекомендована література

1. Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в умовах системної кризи 1946–1980 рр.). – К., «Альтернативи», 1999. – 304с.
2. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. / О.Д. Бойко. - 3-тє вид., доповнене. – К. : Академвидав, 2010. – 687 с.
3. Історія України: підручник для вузів / Відп. ред. Ю. Сливка; керівник авт. кол. Зайцев. – Вид. 4-е. Львів: Світ, 2003. –520с.
4. Історія України: навч. посіб./ ред. В.А. Смолій. – К.: Альтернативи, 2002. – 472с.
5. Новітня історія України (1900-2000): підручник/ А.Г. Слюсаренко В.І. Гусев, В.П. Дрожжин та інші. – К: Вища школа, 2000. – 664с.
6. Україна в ХХ столітті (1900 – 2000): збірник документів і матеріалів: навч. пос. / упор.: А.Г. Слюсаренко, В.І. Гусев, В.Ю. Король та ін. – К.: Вища школа, 2000. – 352с.
7. Україна: друга половина ХХ століття: Нариси історії: Навч. посібник. //П.П. Панченко, М.Р. Плющ, Л.А. Шевченко та інші. – К.: Либідь, 1997. – 352с.

Україна у період загострення кризи радянської системи (1965 - 1985рр.)

План

1. Наростання економічної кризи.
2. Соціальний розвиток і життєвий рівень населення.
3. Політико-ідеологічна криза системи.
4. Опозиційний рух.

Методичні рекомендації

Користуючись довідковою літературою дайте визначення термінам: командна економіка, дисидентський рух, права людини, правозахисний рух, застійні явища в економіці, політико-ідеологічна криза, мілітаризація економіки, корупція.

Під час підготовки першого питання семінарського заняття зосередьте свою увагу на висвітленні наступних проблем: Особливості індустріального розвитку України. Індустріальна гігантоманія. Бюрократичний централізм. Україна - поле безконтрольних дій союзних відомств. Електроенергетика України, атомні електростанції. Перетворення України в зону екологічного лиха. Нарощення військово-промислового комплексу. Неефективність колгоспно-радгоспної системи. „Продовольча програма” та рівень її реалізації.

Проаналізувавши попередній матеріал спробуйте розкрити основні складові другого питання: Зміни чисельності і соціальної структури населення, збільшення міського і зменшення кількості сільського населення.

Зниження темпів приросту національного доходу. Неповне виконання планів розвитку соціальної сфери. Збільшення дефіциту державного бюджету і зростання інфляції. Вплив цих явищ на рівень матеріального добробуту народу. Стан забезпечення товарами і послугами. Житлове будівництво. Медичне обслуговування.

При висвітленні третього питання потрібно зупинитись на таких положеннях: Конституція УРСР 1978р. Декларативний характер демократичних прав і свобод. Зміцнення тоталітарного характеру радянського суспільства. Неосталінізм. В. Щербицький. Посилення русифікаторських тенденцій. Наростання кризових явищ у культурі.

Характеризуючи опозиційний рух 1960-х - 1980-х рр. висвітліть наступні питання: Вереснева демонстрація в київському кінотеатрі „Україна” 1965р. Форми діяльності дисидентів. Найвидатніші представники дисидентського руху в Україні. Утворення Української Гельсінської спілки (УГС). Релігійне дисидентство. Боротьба за легалізацію Української греко-католицької церкви (УГКЦ). Посилення переслідувань опозиції наприкінці 70-х - на початку 80-х років.

Підсумувавши матеріал, дайте відповідь на питання: «У чому полягає історичне значення дисидентського руху 1960-х - 1980-х рр. для національно - державного відродження українського народу?»

Рекомендована література

1. Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в умовах системної кризи 1946 - 1980рр.). – К., «Альтернативи», 1999. – 304с.
2. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. / О.Д. Бойко. - 3-тє вид., доповнене. – К.: Академвидав, 2010. – 687 с.
3. Данилюк Ю.З., Бажан О.Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х - 80-ті рр. ХХ ст.). - К., Рідний край, 2000. - 616с.
4. Історія України: підручник для вузів / Відп. ред. Ю. Сливка; керівник авт. кол. Зайцев. - Вид. 4-е. Львів: Світ, 2003. - 520с.
5. Історія України: навч. посіб./ ред. В.А. Смолій. – К.: Альтернативи, 2002. – 472с.
6. Новітня історія України (1900-2000): підручник/ А.Г. Слюсаренко В.І. Гусев, В.П. Дрожжин та інші. – К: Вища школа, 2000. – 664с.
7. Україна в ХХ столітті (1900 – 2000): збірник документів і матеріалів навч. пос. / упор.: А.Г. Слюсаренко, В.І. Гусев, В.Ю. Король та ін. – К.: Вища школа, 2000. – 352с.
8. Україна: друга половина ХХ століття: Нариси історії: Навч. посібник. //П.П. Панченко, М.Р. Плющ, Л.А. Шевченко та інші. – К.: Либідь, 1997. – 352с.

Тема № 11 Національно-державне відродження українського народу

План

1. Об'єктивна зумовленість та суть перебудовчих процесів в СРСР. їх наслідки.
2. Крах командної економіки.
3. Піднесення національно-визвольного демократичного руху. Початок національного відродження українського народу.

Методичні рекомендації

Заняття слід почати з характеристики процесу перебудови в СРСР. Студенти повинні назвати причини перебудови, її етапи, наслідки, в тому числі й для України. Необхідно показати політику керівників України в період перебудови.

Розглядаючи друге питання, потрібно розкрити такі проблеми: Причини погіршення економічної ситуації в другій половині 1980-х рр. Становище в промисловості та сільському господарстві. Скорочення обсягів суспільного виробництва, зменшення національного доходу. Формування економічних передумов розпаду СРСР. Пояснить, як змінювались погляди на принципи реформування економіки у М. Горбачова та його команди, наскільки вони були втілені у життя?

Готуючи відповідь на останнє питання, доцільно проаналізувати ті зміни в політичному житті України, що відбулися в кін. 1980-х - на поч. 1990-х років. Потрібно визначити, як змінювалось становище і роль в політичному житті Комуністичної партії, органів радянської влади. Необхідно звернути увагу на створення нових громадських організацій, партій, альтернативних КПРС, посилення їх ролі в житті суспільства.

Водночас необхідно дати характеристику процесу зростання національної самосвідомості українського народу, що почався з перших років перебудови, показати роль в ньому різних політичних та громадських організацій. Особливу увагу слід приділити боротьбі за створення незалежної української держави. Яку роль відіграла у цьому процесі Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990 р.?

Як вплинула на вищевказані процеси невдала спроба державного перевороту 19 - 21 серпня 1991 року? Як змінилась після цього політична ситуація в Україні?

Проаналізуйте основні положення Акту про незалежність України від 24 серпня 1991 р., підсумки референдуму 1 грудня 1991 р., заяви глав держав Республіки Беларусь, РРФСР, України від 8 грудня 1991 р., їх вплив на політичне життя України.

В чому, на Вашу думку, полягає історичне значення проголошення державної незалежності України?

Рекомендована література

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. / О.Д. Бойко. - 3-тє вид., доповнене. - К. : Академвидав, 2010. - 687 с.
2. Гарань О.В. Убити Дракона. З історії Руху та нових партій України. - К., 1993.-287с.
3. Даниленко В.М., Смольницький М.К. Шлях до незалежності: громадські рухи й суспільні настрої УРСР другої половини 1980-хрр.// Український історичний журнал. – 2011. - №4. – С.5-22.
4. Історія України: підручник для вузів / Відп. ред. Ю. Сливка; керівник авт. кол. Зайцев. - Вид. 4-е. Львів: Світ, 2003. - 520с.
5. Історія України: навч. посіб./ ред. В.А. Смолій. – К.: Альтернативи, 2002. – 472с.
6. Новітня історія України (1900-2000): підручник/ А.Г. Слюсаренко В.І. Гусев, В.П. Дрожжин та інші. – К: Вища школа, 2000. – 664с.
7. Україна в ХХ столітті (1900 – 2000): збірник документів і матеріалів навч. пос. / упор.: А.Г. Слюсаренко, В.І. Гусев, В.Ю. Король та ін. – К.: Вища школа, 2000. – 352с.
8. Україна: друга половина ХХ століття: Нариси історії: Навч. посібник. //П.П. Панченко, М.Р. Плющ, Л.А. Шевченко та інші. – К.: Либідь, 1997. – 352с.
9. Україна в сучасну добу (1986-1996рр.) [Електронний ресурс]: (Документи). – Електрон. дані. – К., [Б.р.]. – Режим доступу: <http://www.history.univ.kiev.ua/ukrbooks/perelik.html> – Заголовок з екрана.

Тема №12 Незалежна Україна в сучасному світі

План

1. Перші кроки до забезпечення державної незалежності. Становлення владних структур.
2. Політичне життя. Формування громадянського суспільства і політичної нації.
3. Стан економіки. Ринкові перетворення.
4. Зовнішня політика української держави.
5. Релігія і церква.

Методичні рекомендації

При підготовці семінарського заняття студенти, користуючись довідковою літературою, повинні дати визначення таким поняттям: правова держава, політична система, бюрократія, автократія, політичний плюралізм, опозиція, політична партія, громадсько-політична організація, громадянське суспільство, політична партія, політичний режим, олігархія, корупція, унітарна держава, федерація, ринкова економіка, приватизація, інфляція, емісія, демонополізація, Міжнародний валютний фонд, Світовий банк,

Європейський банк реконструкції і розвитку, Євросоюз, НАТО, СНД, Рада безпеки ООН, Мінський процес, толерантність, консенсус, автокефальна церква, релігійна конфесія.

При підготовці першого питання необхідно показати першочергові кроки української влади до забезпечення державної незалежності:

Фіксація кордонів. (Закон від 4 листопада 1991р. «Про державний кордон України»).

Визначення громадянства. (Закон від 8 жовтня 1991р. «Про громадянство України»).

Визнання національної символіки як державної.

Запровадження власної грошової одиниці.

Створення власних збройних сил та силових структур. (Закон про «Збройні сили України» від 6 грудня 1991р.; про «Прокуратуру» від 5 листопада 1991р.; про «Службу безпеки України» від березня 1992р. та ін.).

Проаналізуйте заходи з дерадянзації політичної системи, зокрема з формування трьох основних гілок влади – законодавчої, виконавчої та судової. Зверніть увагу на протистояння між президентською і законодавчою гілками влади, яке виникло в цей час, його вплив на посилення некерованості суспільними процесами та погіршення соціального-економічної ситуації в країні.

Визначте причини позачергових парламентських і президентських виборів 1994р. та їх результати.

Готуючи відповідь на друге питання потрібно охарактеризувати найважливіші події політичного життя 1994-2017рр., а саме:

Позачергові парламентські та президентські вибори 1994р., їх результати. Президент Л. Кучма. Прийняття Конституції України (1996р.), його історичне значення. Президентські вибори 1999р., загострення політичної кризи 2002-2004рр., «Помаранчева революція» та її наслідки. Президент В. Ющенко.

Президентські вибори 2010р. Президент В.Янукович. Зміни до Конституції України. Посилення авторитарних методів в управлінні країною.

«Революція гідності». Президентські та парламентські вибори 2014р. Президент П. Порошенко. Агресія росії. Гібридна війна. Проблеми боротьби з корупцією.

Розглядаючи найважливіші політичні події вказаного періоду, дайте визначення громадянському суспільству, його структурі. Наскільки продвинулась Україна на шляху формування громадянського суспільства? Які проблеми ще потребують свого вирішення?

Дайте характеристику найбільш впливовим політичним партіям та громадсько-політичним організаціям сучасної України, їх програмам та діяльності. Який політичний режим сьогодні сформований в Україні? Які на Вашу думку подальші перспективи його вдосконалення та розвитку?

При підготовці до третього питання зосередьте увагу на характеристиці наступних проблем: Об'єктивні і суб'єктивні труднощі формування національної економіки. Прорахунки у здійсненні реформ. Спад виробництва

у 1990-х рр. Становище у сільському господарстві. Проблема утвердження приватної власності на землю. Створення власної фінансової системи. Запровадження гривні. Ринкові перетворення 1991-1999рр. Початок економічного підйому. Сучасний стан економіки України та перспективи його подальшого розвитку.

Готуючи відповідь на четверте питання, покажіть процес визнання незалежності України міжнародним співтовариством, участь української держави в загальноєвропейському процесі, налагодження активної співпраці з авторитетними міжнародними організаціями.

Проаналізуйте процес формування зовнішньополітичного курсу незалежної української держави протягом 1991-2013р. звернувши увагу на альтернативні варіанти геополітичної орієнтації України: західний вектор та стосунки з СНД, Росією.

Розкрийте зміст Будапештського меморандуму про гарантії безпеки України від 5 грудня 1994р. Дайте сучасні оцінки цій міжнародній угоді.

Проаналізуйте зовнішню політику України часів україно-російської війни. Як прореагувала міжнародна спільнота на захоплення Росією Криму та вторгнення на Донбас?

Покажіть діяльність української дипломатії з метою створення широкої антипутінської коаліції. Що зроблено в цьому напрямі і над чим ще потрібно працювати?

Дайте характеристику Мінським угодам. Які є оцінки мінському процесу та його подальші перспективи?.

Асоціація та встановлення зони вільної торгівлі з Європейським Союзом, надання українцям безвізового режиму з країнами ЄС. Як ці події вплинули на міжнародний авторитет України?

Що означають заяви української влади про європейську та євроатлантичну інтеграцію? Які їх подальші перспективи?

Готуючи відповідь на останнє питання, слід відмітити ті принципові зміни, які відбулися у взаємовідносинах між державою і церквою в Україні за роки незалежності.

Використайте для цього основні положення Закону «Про свободу совісті та релігійні організації».

Необхідно також дати характеристику діяльності найбільш впливових релігійних конфесій (Українська православна церква (Київський Патріархат), Українська православна церква, Українська греко-католицька церква, Римокатолицька церква, євангельські християни-баптисти, адвентисти сьомого дня та ін.), показати складнощі й протиріччя у їх взаємовідносинах, роль держави у формуванні міжцерковного миру та толерантних стосунків.

Рекомендована література

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. / О.Д. Бойко. - 3-тє вид., доповнене. - К. : Академвидав, 2010. - 687 с.

2. Горбулін В. Який Фенікс народиться зі згрища світової гібридної війни? // Інформаційно –аналітичний тижневик «Дзеркало тижня» – 2017. - №41. – С.2. www.DT.UA
3. Горбулін В. Україна – 2018: дорога між викликами й ризиками. Але дорога...// Інформаційно-аналітичний тижневик «Дзеркало тижня». - 2017. - №49-50. – С.1-3. . www.DT.UA
4. Горбулін В. Криза довіри: у пошуках нового фундаменту стійких альянсів// Інформаційно-аналітичний тижневик «Дзеркало тижня». - 2018. - №10. – С.1, С.3. www.DT.UA
5. Кармазіна М. «Людина , що грається»: політичні партії в Україні. // Інформаційно-аналітичний тижневик «Дзеркало тижня» - 2018. - №12. – С.3. www.DT.UA
6. Кульчицький С.В. Україна: суспільство й держава на терезах історії (1991-2006р.). // Український історичний журнал. – 2006. -№4. – С.15-32.
7. Кравченко В. Вадим Пристайко: Допомога НАТО робить Україну сильнішою в протидії російській агресії. // Інформаційно-аналітичний тижневик «Дзеркало тижня». - 2017. - №27. – С.1, С.2. . www.DT.UA
8. Леменов О. Новий рік – нова антикорупційна битва. // Інформаційно-аналітичний тижневик «Дзеркало тижня» - 2018. - №1. – С.2. www.DT.UA
9. Литвин В.М. Історія України. Підручник. – К., Наукова думка. – 2009. – 822с.
10. Міклош І. Реформи по –українські. Що було досягнуто й чого очікувати? // Інформаційно-аналітичний тижневик «Дзеркало тижня» - 2017. - №49-50. – С.7. www.DT.UA
11. Держава і цивілізація в історії України: монографія/ М.Є. Горелов, О.П. Моця, О.О. Рафальський – К.:Еко-Продакшн, 2009. – 879с.